

Hulpmiddel: Formuleren van de onderwijsbehoefte

Om de onderwijsbehoefte van de leerling te formuleren worden de volgende hulpzinnen gehanteerd.

Deze leerling (leerlingen) heeft (hebben)

- instructie nodig die...
- opdrachten nodig die ...
- leeractiviteiten nodig die ..
- feedback nodig die ...
- groepsgenoten nodig die ...
- een leerkracht nodig die ...
- een leeromgeving nodig die ...
- ouders nodig die ...

... om het gestelde doel te bereiken.

Er zijn diverse overzichtslijsten te vinden met voorbeeldzinnen om de onderwijsbehoefte van een leerling te omschrijven. De lijst van Noëlle Pameijer (Handelingsgericht werken in de basisschool) is in dit document als uitgangspunt gehanteerd en aangevuld met voorbeeldzinnen uit o.a. de GROSlijst onderwijsbehoeften. De werkgroep 'zorg' heeft vervolgens de diverse voorbeeldzinnen ingedeeld op basis van de arrangementen. Hetgeen bij basisarrangement aangeduid wordt, zijn onderwijsbehoeften voor alle leerlingen. Het kan zijn dat deze onderwijsbehoeften voor een leerling extra aandacht behoeven, vermeld deze dan ook expliciet wanneer je de onderwijsbehoefte van een leerling beschrijft. Aan het einde van dit document vind je enkele voorbeelden uit de eigen praktijk.

Deze leerling (leerlingen) heeft (hebben) ...

	Intensief arrangement (onderstroom)	Basis arrangement (hoofdstroom)	Verdiept arrangement (bovenstroom)
instructie nodig ...			
- waarbij de leerkracht voorkennis activeert	X	X	X
- waarbij de leerkracht voordoet en hardop denkt	X	X	X
- waarbij het doel van de opdracht besproken wordt	X	X	X
- waarbij de leerkracht de instructie terugvraagt, controleert en samen met hem/haar evalueert	X	X	X
- waarbij de leerkracht materiële ondersteuning biedt (bijvoorbeeld: kralenketting, rekenrek, mab materiaal)	X	X	X
- die de sterke visuele kant benut ter compensatie van het zwakke gehoor (bijvoorbeeld met plaatjes, foto's picto's, stripverhalen, stappenschema's)	X		
- die vooral auditief is (hardop voorlezen, instructie in een verhaal liedje of rijmpje)	X		
- die verlengd is (activeren basisvaardigheden, begeleide inoefening, ondersteuning bij het toepassen van de strategie en stimuleren tot het bedenken van eigen voorbeelden)	X		
- in de vorm van preteaching	X		
- die verkort is (doelen, kernpunten en oplossingsstrategieën kort bespreken waarna de leerling zelfstandig aan het werk kan)			X

	Intensief arrangement (onderstroom)	Basis arrangement (hoofdstroom)	Verdiept arrangement (bovenstroom)
opdrachten nodig ...			
- die de leerling uitdagen en activeren	X	X	X
- die overzichtelijk zijn	X	X	X
- die op of net onder niveau liggen zodat de leerling vooral succeservaringen op kan doen	X		
- die overzichtelijk zijn door een sobere lay-out met zo min mogelijk afleiding van plaatjes	X		
- waarbij de leerling alleen de antwoorden hoeft in te vullen	X		
- waarbij de leerling gebruik kan maken van ondersteunende materialen/middelen (bijvoorbeeld: hulpkaarten rekenen/spelling, Kurzweil)	X		
- met een vergoot lettertype	X		
- met één opdracht op een bladzijde	X		
- die een meerwaarde bieden ten opzichte van de basisstof			X
- die een beroep doen op de creativiteit			X
- die een zekere complexiteit bieden			X
- die een onderzoekende houding stimuleren.			X

	Intensief arrangement (onderstroom)	Basis arrangement (hoofdstroom)	Verdiept arrangement (bovenstroom)
(leer)activiteiten nodig ...			
- die de denkhandelingen concreet ondersteunen (bijvoorbeeld een getallenlijn)	X	X	X
- die er op gericht zijn om de leertijd zo goed mogelijk te besteden	X	X	X
- die ruimte laten voor eigen keuze en creatieve inbreng	X	X	X
- met uitdagende werkvormen	X	X	X
- die het actief leren (doe-opdrachten) bevorderen	X	X	X
- die aansluiten bij de belevingswereld	X	X	X
- die aansluiten bij de specifieke belangstelling	X		X
- die structuur bieden met stap voor stap plan en zelfcorrigerend zijn zodat hij direct feedback krijgt.	X		
- die opgedeeld zijn in kleinere deelactiviteiten en concreet ondersteund worden	X		

	Intensief arrangement (onderstroom)	Basis arrangement (hoofdstroom)	Verdiept arrangement (bovenstroom)
feedback nodig ...			
- die consequent is en direct op het gewenste gedrag volgt	X	X	X
- die de zelfstandigheid vergroot (geven van meer verantwoordelijkheid)	X	X	X
- waarbij de inzet/inspanning wordt benadrukt ('je hebt 10 minuten helemaal zelfstandig door gewerkt')	X	X	X
- waarbij succeservaringen worden benadrukt ('je hebt 7 sommen goed' in plaats van '3 fout')	X	X	X
- gericht op de uitvoering van de opdracht (bijvoorbeeld strategie gebruik en taakaanpak)	X	X	X
- door groepsgenoten wordt gegeven, omdat dat meer effect heeft	X	X	X
- die gevisualiseerd wordt zodat de leerling de eigen vorderingen goed kan volgen (bijvoorbeeld: groeigrafiek, beloningskaart)	X		X

	Intensief arrangement (onderstroom)	Basis arrangement (hoofdstroom)	Verdiept arrangement (bovenstroom)
groepsgenoten nodig ...			
- die de leerling laten zien en vertellen hoe je samen kan werken op een fijne manier	X	X	X
- met wie hij/zij samen samenwerkend kan leren	X	X	X
- met wie hij/zij kan overleggen over activiteiten	X	X	X
- die interesse hebben in wat hij/zij van iets vindt	X	X	X
- die hem/haar niet uitlachen	X	X	X
- waarbij hij /zij zich prettig voelt	X	X	X
- die hem/haar niet voor de gek zetten in de klas	X	X	X
- waar tegen hij/zij ook eens 'nee' kan zeggen als hij/zij ergens geen zin in heeft	X	X	X
- die aardig ten hem/haar doen	X	X	X
- die niet meelopen met pestkoppen	X	X	X
- die in conflictsituaties meedenken over de meest geschikte oplossing	X	X	X
- die verhalen willen horen wat hij/zij heeft meegemaakt	X	X	X
- die hulp bieden wanneer hij/zij iets niet kan	X	X	X
- die hij/zij ook eens kan helpen	X	X	X
- die accepteren dat hij/zij 'anders' reageert in onverwachte situaties	X		
- die hem/haar vragen mee te spelen in de pauze	X		
- die zijn/haar clowneske gedrag negeren en er niet om lachen	X		
- die hem/haar niet uitdagen	X		

	Intensief arrangement (onderstroom)	Basis arrangement (hoofdstroom)	Verdiept arrangement (bovenstroom)
een leerkracht nodig ...			
- die overgangen tussen activiteiten aankondigt en structureert door aan te geven wat komen gaat en wat van de leerling verwacht wordt	X	X	X
- die instructie terugvraagt, controleert en samen met hem/haar evalueert (responsieve instructie)	X	X	X
- die let op zijn/haar taakbeleving en deze voorafgaand, tijdens en na de taak met hem/haar bespreekt	X		
- die de leerling leert successen aan eigen kunnen toe te schrijven en dat bevestigt	X		
- die situaties creëert waarin de sterke kanten van de leerling naar voren komen	X		
- hem/haar complimenteert met zijn/haar inzet	X		
- hem/haar bevraagt waar hij/zij aan zit te denken	X		
- die aangeeft welk gedrag wel en niet kan in sociale situaties	X		
- die vrije situaties voor-structureert	X		
- die vrije situaties voor- en nabespreekt	X		
- die leer- en gedragssituaties structureert	X		
- die de leerling ook eens 'links' laat liggen	x		

	Intensief arrangement (onderstroom)	Basis arrangement (hoofdstroom)	Verdiept arrangement (bovenstroom)
een leeromgeving nodig ...			
- waarbinnen de materialen een duidelijk zichtbare en vaste plek hebben	X	X	X
- die zo min mogelijke afleiding veroorzaakt (bijvoorbeeld voor inzet studiepartner of koptelefoon/oorbeschermers)	X		

	Intensief arrangement (onderstroom)	Basis arrangement (hoofdstroom)	Verdiept arrangement (bovenstroom)
ouders nodig ...			
- die achter de gedragsregels op school staan en dit ook aan hun kind melden	X	X	X
- die hun kind de ruimte geven en stimuleren om 'kleine problemen' zelf op te lossen	X	X	X
- die thuis het lezen stimuleren	X	X	X
- die betrokken zijn bij het uitvoeren van huiswerk	X	X	X

- die helpen bij het plannen en structureren van huiswerk	X		
- doe vormgeven aan het oefenen aansluitend aan het hulpplan	X		

	Intensief arrangement (onderstroom)	Basis arrangement (hoofdstroom)	Verdiept arrangement (bovenstroom)
een leeromgeving nodig ...			
- waarbinnen de materialen een duidelijk zichtbare en vaste plek hebben	X	X	X
- die zo min mogelijke afleiding veroorzaakt (bijvoorbeeld voor inzet studiebuddy of koptelefoon/oorbeschermer)	X		

Voorbeeld 1

- S. heeft een leerkracht nodig die consequent is
- S. heeft een leerkracht nodig die structuur aanbrengt in de dag, het werk en de sociale context.
- S. heeft een leerkracht nodig die iedere dag weer nieuwe kansen biedt.
- S. heeft een leerkracht nodig die hem ondersteunt in het organiseren van zijn werkplek
- S. heeft een leerkracht nodig die vrije situaties met hem voorbereidt.
- S. heeft klasgenootjes nodig die hem nemen zoals hij is.
- S. heeft klasgenootjes nodig die hem ondersteunen, maar niet het werk van hem overnemen.

Voorbeeld 2

Wordt vervolgd.